

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Pilar Unanue Arkaiz

*Azpeitia,
Gipuzkoa
(1937)*

Aurkibidea

Biografia

1937an jaio zen Aratz Erreka auzoko "Sankristaukua" etxean. Halaxe deitzen zioten Pilarren etxeari aita sakristaua baitzen. Ama tolosarra eta aita Sankristaukua bertakoa ziren, eta Pilarrek anaia bat zuen. Eskolan, Aratz Errekan ibili zen lau urtetik zazpi urtera bitartean; gero, etxera bueltatu zen. Etxean, taberna zuten, eta Pilar amarekin jarduten zen bertan lanean. Aratz Errekan basomutil ugari ibili ohi zen, eta ez zuten sekula lan faltarik izaten. Bestalde, erromeria egiten zuten igandero, eta taberna izan ohi zen erromeriara zihoan jendearen bilgune. 15 urterekin hasi eta 24 urtera bitarte neskame lanetan aritu zen Azpeitiko 'Uranga', 'Izarra' eta 'Kiruri'-jattetxeetan, baita Debako 'Montreal'-en ere, besteak beste.

Zintak

AZP-060

- **Proiektua:** Azpeitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-02-18
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Aratz Errekako eskola

- **Erref:** AZP-060/002
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:01:57. **Bukatu:** 00:04:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Eskolan, adin desberdineko jendea ibiltzen zen elkarrekin. Eskola non zegoen azaltzen du. Eskolara goizez joaten ziren. Eskolako maistrari eta liburuari buruz hitz egiten du. Zer ikasten zuten azaltzen du.</p>

2. Eskolako zigorrak

- **Erref:** AZP-060/004
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:05:38. **Bukatu:** 00:07:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Eskolan zer zigor jartzen zizkieten aipatzen du. Eskolan orain baino errespetu gehiago izaten ikasi zutela uste du. Apaizak ematen zituen zigor latzenak.</p>

3. Apaizarekin organoa jotzen ikasten

- **Erref:** AZP-060/005
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:07:56. **Bukatu:** 00:09:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Apaizak erakusten zuen organoa jotzen, eskolako orduetatik kanpo. Non, nola eta nolako organoarekin ikasten zuten azaltzen du.

4. Tabernako lanaren gorabeherak

- **Erref:** AZP-060/006
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:09:19. **Bukatu:** 00:11:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Taberna eduki izan du beti, aitonak hasitako negozioa. Umetatik hasi zen lanean tabernan, eta ganaduarekin ere ibiltzen zen lanean. Tabernako prezioei buruz hitz egiten du. Lehen konfiantza gehiagorekin hitz egiten zen tabernan.

5. Tabernan ematen zituzten otorduak

- **Erref:** AZP-060/007

- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:11:49. **Bukatu:** 00:12:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Normalean tabernan zer otordu ematen zituzten azaltzen du. Goizetan ere gosaltzera etortzen zen jendea.

6. Lehen edaten eta erretzen zena

- **Erref:** AZP-060/010
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:15:03. **Bukatu:** 00:17:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Lehen zer eta noiz edaten zen aipatzen du. Purua erretzeko ohitura bazegoen lehen, bai eta pipa ere, baina 40 urtetik gorako gizonen artean bakarrik.

7. Emakumeak oso gutxitan tabernara

- **Erref:** AZP-060/011
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:17:34. **Bukatu:** 00:18:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Emakumeak lehen ez ziren sartzen tabernetara. Aste Santutan, ordea, bai, txokolatea jatera. "Eztayei" buruz hitz egiten du: ezkondu aurretik emakumeek egiten zuten merienda.

8. Emakumeen "arrea"

- **Erref:** AZP-060/013
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:19:00. **Bukatu:** 00:21:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Emakume bat ezkontzen zenean, apaingarriak ("arrea") eramaten zen neskaren etxetik. Zer izaten zen hori azaltzen du, eta nola erabiltzen zen. Tabernan okasio horietan zer janari jartzen zuten azaltzen du.</p>

9. Hiletak eta apaizak

- **Erref:** AZP-060/015
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:22:57. **Bukatu:** 00:24:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Lehen ere hiletetan meza-dirua biltzen zen, eta apaizarentzat izaten zen. Norbait hiltzen zenean, gorpua bizkarrean eraman, eta elizan egoten zen.

Transkripzioa

- Ordun'e entierrotan itten zan meza-dirue biltzea?
- Bai, mezan dirue bildu ta apaizentzako.
- Apaizantzako izaten zan?
- Apaizentzako. Bai, bai, mezan diruk eta oin'e [...] biltzen zanien ta mezak ateratzeko apaizei batzui emango zaizkitzu, ez dakit, nik batzui ematen dizkot, beste batzuk beste zeara. Baiño ordun dana apaizai. Baiño diru bitzen zebiniko zean, zakun, apaizentzako izeten zen. Ta geo etxekuk'e etxiai ematen badiyote, etxekuk'e bai, orduen mezie badakizu, mezien dirua eman in ber ta apaize... Ordun apaize egoten zan ondo, bat hil zai, diru pixkat egiteko. Nik hori esaten nun, apaizek ondo bizi ziala hemen eliza bertan zenuen e?
- Bai, hementxen bertan. Hementxe entiarree eta kanpo santu bertan dago goyen.
- Baten bat hiltzen zanen gorpue nun egoten zan?
- Elizen. Mahai baten gaiñien, igual-igual, oaindik egoten zan bezelaxe igual-igual. Bai, bai, ondun igual-igual.
- Gorpue gaur bezela, bizkarren eramaten zan?
- Bai, bai, bizkarrin, bai, bai, bizkarrien ekarri mendiz eta [...] zean, bizkarrez.
- Oiñez ekartzen zan?
- Oiñez, bai bai, lau lagun etortzen zien ta laurok hor. Ta gero kanpo santun halaxe eramaten zebern kanpo santue nun zan hemen?
- Hamentxe hortxe goyen dago, bistan dago, kamiyotik bistan dago.

10. Lagunekin irteerak eta musikaren garrantzia aisialdian

- **Erref:** AZP-060/018
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:25:58. **Bukatu:** 00:28:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Lagunekin mendira joaten zen, dantzan ibiltzen ziren, herriz herri izaten ziren festetara joaten ziren... Tabernan ere soinu-jotzailea izaten zuten neguan, eta jendeak ematen zuen borondatearekin ordaintzen zitzaion hari. Lehen jendeari asko gustatzen zitzaion dantza egitea.

11. Dantzak eta etxeratzeko ordua

- **Erref:** AZP-060/019
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:28:08. **Bukatu:** 00:29:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Dantza lotua lehen ez zen libre; dantza lotua egiten zuena kongregaziotik bidaltzen zuten. Debekua kendu zutenean, ordea, denek dantza soltea egiten zuten. Mendiko zer erromeriatara joaten ziren azaltzen du. Oinez joaten ziren, eta 9etarako etxera etortzen ziren. Etxera iristean, kanpaia jotzen zuten etxean.

12. Erromeriatik etxerako bidea

- **Erref:** AZP-060/020
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:29:50. **Bukatu:** 00:31:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Iluntzean erromeriatik etxera itzultzeko, zer argirekin moldatzen ziren azaltzen du. Bidea oinez egiten zuten, eta gerora bizikletarekin ibiltzen hasi ziren. Erromeriara neskak eta mutilak joaten ziren.

13. Neskak ezin tabernan sartu

- **Erref:** AZP-060/021
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:31:03. **Bukatu:** 00:31:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:

Bikoteak ez ziren joaten tabernara jatera, neskek debekatuta baitzeukaten tabernan sartzea.

Transkripzioa

- Orduko neska-laguntzek eta nobio... Nobiotan hasteko garai hoik eta, tabernan ikusiko zittuzun makiña.
- Bai, makiña bai, enee, makiña bai.
- Diferentia izango zan.
- Bai, bai, bai, eske tabernatan ta ez zan oain bezela zea iten e? Egoten zien, baiña taberna gaiña ez zebeu uzten sartzen apaizek eta ordun neskaik'e tabernan. Gero hasi zan e? Baiña afaldu eta bazkaldu parejeik ez.

- Ez zan juten parejaik?
- Ez, ez zan juten, ez, ez zan juten.
- Eta tabernan normalen tente ala jarrita?
- Han jarrita. Jaten?
- Eta bestela, tragok hartzen.
- Bai, tente, tente, bai, bai, beno, sillak'e bazeden, eta danetatik, sillak'e bai te tente're asko, tente're asko, jai goizetan tente asko. Bai, halaxe.

14. Umetako jolasak eta jolaslekuak

- **Erref:** AZP-060/022
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:31:59. **Bukatu:** 00:33:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan zer jolasetan aritzen ziren aipatzen du: erregetan, pilotan, txorromorro... Bero handia egiten zuenean, jolasera errekara joaten ziren.

15. Etxetik kanpora lana eta soldata

- **Erref:** AZP-060/024
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:33:22. **Bukatu:** 00:36:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Etxetik kanpora egin zuen lan 15-24 urte zituen bitartean. Non ibili zen lanean aipatzen du. Gustura joan zen etxetik kanpora lanera, eta uniformea erabili behar izaten zuen. Lehen ere bazegoen eskupekoak uzteko ohitura. Irabazitako dirua etxean eman behar izaten zuen.</p>

16. Bere lehenengo bizikleta

- **Erref:** AZP-060/026
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:36:58. **Bukatu:** 00:37:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Erosi zuen lehenengo bizikleta nolakoa zen deskribatzen du.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com